

Udskriftsdato: 30. december 2025

CIR1H nr 9871 af 09/10/2023 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Færdsel - Frakendelse af førerretten (færdselslovens §§ 125-133)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 9655

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Færdsel - Frakendelse af førerretten (færdselslovens §§ 125-133)

1. Overblik og tjekliste

I forbindelse med efterforskning og sagsbehandling skal anklageren være opmærksom på følgende sagsbehandlingsskridt:

- Midlertidig førerretsfrakendelse i medfør af færdselslovens § 130, se pkt. 2.
- Indhente relevante tidligere afgørelser, som ikke er til stede i sarakten.

Før tiltalerejsning skal anklageren være opmærksom på følgende:

- Der er pr. 1. juni 2018 to sideløbende frakendelsessystemer –betinget og ubetinget frakendelse af førerretten til alle kategorier (undtagen lille knallert) se pkt. 5.1.1. og pkt. 5.1.3., og betinget og ubetinget frakendelse af førerretten til tunge køretøjer, se pkt. 5.1.2. og pkt. 5.1.4.,
- Muligheden for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse, jf. § 119 a, se pkt. 5.3.,
- Gentagelsesvirkning for så vidt angår visse afgørelser om kørsel med THC i blodet, se pkt. 5.1.3. og Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer og andre overtrædelser af færdselslovens § 54, pkt. 5.5.

Efter dom skal anklageren være opmærksom på følgende:

- Inddragelse af kørekort, se pkt. 6.1.
- Anke af dom om frakendelse, jf. § 131, se pkt. 6.2.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

Midlertidig førerretsfrakendelse i medfør af færdselslovens § 130

Efter færdselslovens § 130 kan politiet midlertidigt inddrage førerretten eller retten til at føre lille knallert, hvis det skønnes, at betingelserne for ubetinget frakendelse foreligger.

Relevante tidligere afgørelser

En kombinationssøgning i KR er nødvendig for at sikre sig kendskab til alle relevante tidligere afgørelser. En del af disse vil ikke være at finde i sarakten og skal derfor fremskaffes til brug for sagen.

3. Forberedelse

4. Jura

Reglerne om frakendelse og generhvervelse af førerretten mv. findes i færdselslovens §§ 125-133.

Reglerne blev ændret ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 om ændring af sanktionerne for kørsel i THC-påvirket tilstand og af regler om alkoholåse.

Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 blev der med virkning fra 15. december 2017 blandt andet indført nye frakendelsesregler for så vidt angår kørsel under påvirkning af THC (hashkørsel), således at førerretsfrakendelse på grund af hashkørsel i videst muligt omfang fastsættes efter samme retningslinjer som for spirituskørsel. Derudover blev reglerne om alkoholåse ændret for så vidt angår den frivillige ordning, således at alkoholåseperioden nu fungerer som et fuldt alternativ til ubetinget frakendelse, se pkt. 5.2.4. Lovændringen har endvidere betydning for gentagelsesvirkningen i forhold til tidligere sager om hashkørsel.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Kørsel under påvirkning af bevidstheds-påvirkende stoffer og andre overtrædelser af færdselslovens § 54, pkt. 5.5. om gentagelsesvirkning. Derudover henvises til forarbejderne til lovændringen (L142 af 22. februar 2017).

Ved lov nr. 697 af 8. juni 2017 om ændring af sanktionerne på køre- og hviletidsområdet m.v., der trådte i kraft den 1. juni 2018, blev reglerne ligeledes ændret og § 129 a og § 129 b blev indført. Bestemmelserne fastlægger et særskilt frakendelsessystem for frakendelse af førerretten til tunge køretøjer for overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen.

Det særlige frakendelsessystem indebærer, at frakendelse af førerretten på baggrund af overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen alene indebærer frakendelse af førerretten til de store og tunge køretøjer, dvs. til lille og stor lastbil med og uden stort påhængskøretøj (kategori C1, C1/E, C og C/E), lille og stor bus med og uden stort påhængskøretøj (kategori D1, D1/E, D og D/E) og almindelig bil med stort påhængskøretøj (kategori B/E). Disse overtrædelser kan således ikke længere føre til frakendelse af førerretten til almindelig bil (kategori B) og/eller motorcykel.

Der er dermed med virkning fra den 1. juni 2018 indført en ordning, hvorefter reglerne om frakendelse af førerretten på grund af overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen er adskilt fra færdselslovens øvrige frakendelsesregler. Der kan således ske frakendelse af førerretten til alle kategorier af køretøjer i medfør af færdselslovens § 125 eller § 126 eller alene frakendelse af førerretten til de store og tunge køretøjer i medfør af færdselslovens § 129 a og § 129 b.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Køre- og hviletid, pkt. 5.2. om frakendelse.

Derudover henvises til forarbejderne til lovændringen (L 158 af 15. marts 2017).

For så vidt angår reglerne om frakendelse af retten til at føre lille knallert i § 129 henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel - Lille knallert (færdselslovens § 63, § 129, § 132 c og 133 a).

Ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 blev færdselslovens § 128, stk. 2, 2. pkt., indført. Det følger af denne bestemmelse, at ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10-13, skal ske for et tidsrum af mindst 3 år.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Vanvidskørsel.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Frakendelse af førerretten

Med indførslen af et særskilt frakendelsessystem til store og tunge køretøjer ved lov nr. 697 af 8. juni 2017, der trådte i kraft den 1. juni 2018, er der behov for at vurdere ved tiltalerejsning, om der skal ske frakendelse af førerretten til alle kategorier, eller om der kun skal ske frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer, eller – ved flere overtrædelser til samtidig pådømmelse - om man skal påstå frakendelse af førerretten til alle kategorier og til store og tunge køretøjer.

Såfremt en fører er frakendt førerretten til alle kategorier i medfør af færdselslovens §§ 125-128, må føreren ikke føre motordrevet køretøj uanset kategori (bortset fra lille knallert). Betingelserne for at frakende førerretten betinget eller ubetinget til alle kategorier (bortset fra lille knallert) gennemgås under pkt. 5.1.1. og pkt. 5.1.3. Reglerne om frakendelse af retten til at føre lille knallert gennemgås i Rigsadvokatmeddelelsen Færdsel - Lille knallert (færdselslovens § 63, § 129, § 132 c og 133 a).

Er en frakendelse derimod alene begrundet i overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid eller reglerne om takografen, frakendes førerretten kun til store og tunge køretøjer, og denne frakendelse har ikke indbyrdes gentagelsesvirkning i forhold til førerretsfrakendelse efter færdselslovens almindelige regler, se mere om frakendelse af førerretten betinget eller ubetinget til store og tunge køretøjer under pkt. 5.1.2. og pkt. 5.1.4.

Da der ikke er indbyrdes gentagelsesvirkning mellem de to frakendelsessystemer, kan der være sager, hvor det er nødvendigt at nedlægge påstand om frakendelse både i medfør af reglerne om frakendelse af førerretten til alle kategorier og påstand om frakendelse i medfør af reglerne om frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer, se nærmere under pkt. 5.1.5. om samspillet mellem de to frakendelsessystemer.

5.1.1. Betinget frakendelse af førerretten til alle kategorier

Reglerne om betinget frakendelse af førerretten til alle kategorier findes i færdselslovens § 125. Det bemærkes, at reglerne om klippekortordningen, der er et supplement til det almindelige frakendelsessystem, findes i færdselslovens § 125, stk. 2 og 3. Se herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Klippekortordningen (færdselslovens § 125, stk. 2 og 3).

I medfør af færdselslovens § 125, stk. 1, skal føreren til et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, bortset fra lille knallert, betinget frakendes førerretten i følgende situationer:

- Føreren har under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Vanvidskørsel.
- Føreren har gjort sig skyldig i overtrædelse af færdselslovens § 9, stk. 2, nr. 1, flugt fra færdselsuheld, og der foreligger ikke formildende omstændigheder. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel - Grundregler mv. og forpligtelser ved færdselsuheld.
- Føreren har overskredet de tilladte hastigheder efter §§ 42 og 43 a eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 60 pct. eller har kørt med en hastighed på 160 km i timen eller derover. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Hastighed (færdselslovens §§ 41-43 a).

- Føreren, hvor hastighedsgrænsen er midlertidigt fastsat i forbindelse med vejarbejde eller arbejde af tilsvarende karakter på eller ved vejen, har overskredet de tilladte hastigheder med mere end 40 pct. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Hastighed (færdselslovens §§ 41-43 a).
- Føreren har under kørsel i et af de i § 43 nævnte køretøjer, under kørsel med blokvogn eller mobilkran, jf. § 86, stk. 1, eller ved slæbning af køretøjer, jf. § 70, stk. 4, overskredet de hastigheder, der er tilladt for sådanne køretøjer, jf. §§ 42 og 43, eller en anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 60 pct. for hastighedsgrænser på højst 30 km i timen eller med mere end 40 pct. for hastighedsgrænser på over 30 km i timen. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Hastighed (færdselslovens §§ 41-43 a).
- Føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel, der ikke er omfattet § 126, stk. 1, nr. 1. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Spirituskørsel (færdselslovens § 53).
- Føreren har gjort sig skyldig i visse overtrædelser af § 54. Blandt andet overtrædelse af § 54, stk. 1, nr. 2 eller 4, når indholdet af THC i blodet overstiger 0,003 mg., men ikke 0,009 mg. pr. kg blod. Derudover overtrædelse af § 54, stk. 1, nr. 3, om receptoverskridelser i relation til andre bevidsthedspåvirkende stoffer end THC. Og endelig overtrædelse af stk. 2 om førerevnekriteriet uden skærpende omstændigheder. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel - Kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer og andre overtrædelser af færdselslovens § 54.
- Føreren, har som ejer (bruger) benyttet en stor knallert, som er konstruktivt ændret med henblik på hastighedsforøgelse, eller som er i en sådan ulovlig stand, at den kan køre 64 km/t eller derover, og har en gang tidligere inden for de seneste 3 år, før det nye forhold er begået, gjort sig skyldig i en overtrædelse af § 67, stk. 2, ved at være ejer (bruger) af en stor knallert i en sådan ulovlig stand. Se mere herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Køretøjers indretning (fl §§ 67-79).
- Frakendelse findes begrundet ved beskaffenheden af den begåede forseelse, og hvad der i øvrigt foreligger oplyst om tiltaltes forhold som fører af motordrevet køretøj.

Efter færdselslovens § 125, stk. 2, skal der endvidere ske betinget frakendelse ved tre klipforseelser inden for en periode på 3 år. Hvis der er tale om forhold begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse gælder dette ved to klipforseelser. Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Klippekontrollen (færdselslovens § 125, stk. 2 og 3).

Efter færdselslovens § 125, stk. 6, kan retten til at føre motordrevet køretøj betinget frakendes føreren af et letbanekøretøj efter stk. 1-5. Det samme gælder, hvis letbanekøretøjet er ført under påvirkning af spiritus, bevidsthedspåvirkende stoffer, sygdom mv. i strid med jernbaneloven eller administrative forskrifter fastsat med hjemmel i jernbaneloven. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 1494 om ændring af færdselsloven (Letbaner) (L30 af 8. oktober 2014).

5.1.2. Betinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer

Med lov nr. 697 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven blev § 129 a og § 129 b indført. Bestemmelserne fastlægger et særskilt frakendelsessystem for frakendelse af førerretten for overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen. Reglerne trådte i kraft den 1. juni 2018.

Reglerne om betinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer findes i færdselslovens § 129 a.

I medfør af færdselslovens § 129 a skal der som udgangspunkt ske betinget frakendelse af førerretten i følgende tilfælde:

- føreren under kørsel med et køretøj eller vogntog med en tilladt totalvægt over 3.500 kg har overtrådt de i medfør af færdselslovens § 85 fastsatte bestemmelser om størst tilladte totalvægt med mere end 30 %, se herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Befordring, belæsning, vægt dimensioner mv. (fl. §§ 82-86).
- føreren har overtrådt reglerne om køretid eller hviletid som fastsat i køre- og hviletidsforordningen med mere end 40 %, se herom Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – køre- og hviletid.
- føreren inden for en periode på 3 år har gjort sig skyldig i seks forhold vedrørende takografen, der er omfattet af de forordninger, der er nævnt i færdselslovens § 86 a, stk. 1, eller af de foreskrifter, der er udstedt i medfør af § 86 a, stk. 1, se herom Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – køre- og hviletid. Det følger samtidig af færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2, at overtrædelser af reglerne om køretid uden pause (artikel 7 i køre- og hviletidsforordningen) ikke kan medføre en betinget frakendelse. Føreren vil i denne situation alene kunne ifalde bøde for overtrædelse af reglerne om køretid uden pause.

I forbindelse med indførslen af et separat frakendelsessystem for store og tunge køretøjer (jf. lov nr. 697 af 8. juni 2017) er der endvidere indført hjemmel til, at betinget frakendelse af førerretten til tunge køretøjer under særligt formildende omstændigheder kan undlades. Det fremgår af færdselslovens § 129 a, stk. 2.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 697 af 8. juni 2017 (L 158 af 15. marts 2017, specielle bemærkninger til nr. 29), at der er tale om en meget snæver undtagelsesbestemmelse, som kun forudsættes anvendt i særlige tilfælde. Se herom i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – køre- og hviletid, pkt. 5.2.2.2.

5.1.3. Ubetinget frakendelse af førerretten til alle kategorier

Reglerne om ubetinget frakendelse af førerretten til alle kategorier findes i færdselslovens § 126.

I medfør af § 126, stk. 1, skal føreren af et motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, bortset fra lille knallert, ubetinget frakendes førerretten i følgende situationer:

- Føreren har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en alkoholkoncentration i blodet under eller efter kørslen over 1.20 promille eller en alkoholkoncentration i udåndingsluften under eller efter kørslen over 0,60 mg pr. liter luft. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – spirituskørsel (færdselslovens § 53).
- Føreren har gjort sig skyldig i overtrædelse af § 54, stk. 1, nr. 1, eller § 54, stk. 1, nr. 2, når indholdet af THC i blodet overstiger 0,009 mg. pr. kg blod, eller under skærpende omstændigheder har gjort sig skyldig i overtrædelse af § 54, stk. 2. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel - Kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer og andre overtrædelser af færdselslovens § 54.
- Føreren ulovligt har ført køretøjet uden hastighedsbegrænsere eller har foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets hastighedsbegrænsere, eller føreren vidste eller burde have vidst, at der er foretaget et sådant indgreb, eller hvis føreren har betjent køretøjet på sådan måde, at hastighedsbegrænseren gøres uvirksom. Se mere herom i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Køretøjers indretning (fl §§ 67-79).

- Førereren har forsætligt voldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Vanvidskørsel.
- Førereren har gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 253, stk. 1, jf. stk. 2. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Grundregler mv. og forpligtelser ved færdselsuheld (færdselslovens §§ 3-9 og straffelovens § 253, stk. 2)
- Førereren har kørt med en hastighed på 200 km i timen eller derover. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Hastighed (færdselslovens §§ 41-43 a).
- Førereren har ved kørsel med en hastighed på mere end 100 km i timen overskredet de tilladte hastigheder efter §§ 42 og 43 eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 100 pct. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Hastighed (færdselslovens §§ 41-43 a).
- Førereren har gjort sig skyldig i overtrædelse af § 37, stk. 4, (kap- og væddeløbskørsel). Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Vanvidskørsel.
- Førereren har gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens 119, stk. 4, hvis overtrædelsen angår chikanøs kørsel, der hindrer politiets eftersætning af andre køretøjer. Se Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Vanvidskørsel.

Herudover skal førerretten ifølge § 126, stk. 1, nr. 6, ubetinget frakendes, hvis føreren har gjort sig skyldig i flere forhold, der hver for sig er omfattet af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1-7, om betinget frakendelse af førerretten eller stk. 2 eller 3 om klippekortordningen. To forhold omfattet af § 125, stk. 1, nr. 3 og 7, der er begået samtidig, skal dog ifølge bestemmelsen betragtes som ét forhold.

Er føreren tidligere frakendt førerretten betinget i medfør af færdselslovens § 125, stk. 1-3, og begås et nyt forhold i prøvetiden omfattet af § 125, stk. 1-3, skal førerretten frakendes ubetinget, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 7, ligesom den fører, der tidligere er pålagt et kørselsforbud og begår et nyt forhold omfattet af § 125, stk. 1-3 inden 3 år efter kørselsforbuddet blev pålagt, skal frakendes førerretten ubetinget, jf. § 126, stk. 1, nr. 8.

Er føreren tidligere frakendt førerretten ubetinget i medfør af § 126, stk. 1, og begås et nyt forhold omfattet af § 125, stk. 1-3, inden fem år efter udløbet af frakendelsestiden, skal førerretten ligeledes frakendes ubetinget, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 9.

Det bemærkes, at sager om overtrædelse af færdselslovens § 54, der er endeligt afgjort inden den 15. december 2017, hvor lov nr. 695 af 8. juni 2017 trådte i kraft, og som kun omfatter kørsel med THC i blodet, ikke tillægges gentagelsesvirkning ved pådømmelsen af nye forhold begået efter 15. december 2017 – hverken i forhold til sager om spirituskørsel efter § 53 eller sager om kørsel med bevidsthedspåvirkende stoffer i blodet efter § 54 (uanset om der er tale om THC eller andre bevidsthedspåvirkende stoffer). Det fremgår af overgangsbestemmelsen i § 2, stk. 3, i lovforslaget og bemærkningerne til lov nr. 695 af 8. juni 2017 (L 142 af 22. februar 2017). Det vil derfor være nødvendigt at fremskaffe eventuelle tidligere endelige afgørelser om overtrædelse af færdselslovens § 54 med henblik på at konstatere, om den tidligere afgørelse om overtrædelse af færdselslovens § 54 omhandler kørsel med THC eller et andet bevidsthedspåvirkende stof i blodet. Hvis den tidligere afgørelse alene omhandler kørsel med THC i blodet, har den således ikke gentagelsesvirkning efter 15. december 2017.

Det betyder videre, at en fører, der før 15. december 2017 er frakendt førerretten ubetinget som følge af en kørsel alene med THC i blodet, og som begår et nyt forhold, der medfører frakendelse af førerretten,

ikke skal frakendes førerretten med henvisning til færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 9. Har føreren for eksempel en ubetinget frakendelse for kørsel med THC i blodet, og har føreren nu kørt spirituskørsel med en promille på 0,7, og afgøres sagen efter 15. december 2017, så skal føreren frakendes førerretten betinget i medfør af færdselslovens § 125, stk. 4, jf. § 125, stk. 1, nr. 5.

Det fremgår af § 126, stk. 2, at der under særlig formildende omstændigheder kan ske betinget frakendelse i tilfælde, hvor frakendelse efter § 126, stk. 1, ellers skulle ske ubetinget.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde. Der kan i den forbindelse henvises til U 2010.2382H, hvor tiltalte i såvel byret som landsret var frakendt førerretten ubetinget i 3 år for forsøg på spirituskørsel. Tiltalte ankede herefter til Højesteret med påstand om, at førerretsfrakendelsen blev gjort betinget efter § 126, stk. 2, og henviste til, at det efter landsrettens bevisvurdering måtte lægges til grund, at han ikke havde haft forsæt til, at bilen skulle komme i bevægelse, eller at bilen i hvert fald kun skulle køre nogle få meter. Desuden henviste han til sine personlige og arbejdsmæssige forhold. Højesteret stadfæstede landsrettens dom og udtalte i den forbindelse bl.a., at der ikke forelå oplysninger om tiltaltes hensigt med forsøget på at køre, som gav grundlag for at anse overtrædelsen for at være begået under særlig formildende omstændigheder. Heller ikke risikoen for, at T vil miste sit arbejde, eller det, der i øvrigt var oplyst om hans personlige forhold, kunne - på baggrund af det tilsigtede snævre anvendelsesområde for færdselslovens § 126, stk. 2 - føre til at førerretten alene blev frakendt betinget.

Enkelte afgørelser har dog med henvisning til den tiltaltes helt særlige helbredsmæssige og personlige forhold gjort førerretsfrakendelsen betinget. Se blandt andet dommene i TfK2017. 529 og TfK2015. 608/2.

Efter færdselslovens § 126, stk. 3, kan retten til at føre motordrevet køretøj frakendes føreren af et letbanekøretøj efter § 126, stk. 1 og 2. Det samme gælder, hvis letbanekøretøjet er ført under påvirkning af spiritus, bevidsthedspåvirkende stoffer, sygdom mv. i strid med jernbaneloven eller administrative forskrifter fastsat med hjemmel i jernbaneloven. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 1494 om ændring af færdselsloven (Letbaner) (L 30 af 8. oktober 2014).

5.1.4. Ubetinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer

Med lov nr. 697 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven blev § 129 a og § 129 b indført. Bestemmelserne fastlægger et særskilt frakendelsessystem for frakendelse af førerretten for overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen. Reglerne trådte i kraft den 1. juni 2018.

Reglerne om ubetinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer findes i færdselslovens § 129 b.

I medfør af færdselslovens § 129 b skal der som udgangspunkt ske ubetinget frakendelse af førerretten i følgende tilfælde:

- føreren har ført køretøjet, selv om han vidste eller burde vide, at der var foretaget et uautoriseret, konstruktivt indgreb i køretøjets takograf (kontrolapparat) eller dets forbindelser, jf. færdselslovens § 129 b, stk. 1, nr. 1.

- føreren har begået flere overtrædelser af køre- og hviletidsreglerne, som hver især vil indebære en betinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 129 b, stk. 1, nr. 2, jf. § 129 a, stk. 1, nr. 1-3, jf. dog § 129 b, stk. 2 og stk. 3.
- føreren tidligere er frakendt førerretten betinget i medfør af færdselslovens § 129 a, stk. 1, og i prøvetiden (dvs. inden for 3 år fra afgørelse af den tidligere betingede frakendelse) har begået et nyt forhold omfattet af færdselslovens § 129 a, stk. 1, jf. § 129 b, stk. 1, nr. 3.
- føreren tidligere er frakendt førerretten ubetinget i medfør af færdselslovens § 129 b, stk. 1, og har begået et nyt forhold omfattet af § 129 a, stk. 1, inden for 5 år efter udløb af frakendelsestiden.

Det fremgår af færdselslovens § 129 b, stk. 2, at hvis en fører inden for en periode på 3 år har begået flere forhold, der er omfattet af § 129 a, stk. 1, nr. 2 – dvs. hvis føreren har begået flere køre- og/eller hviletidsovertrædelser med mere end 40 % overtrædelse – skal der kun ske ubetinget frakendelse, såfremt overtrædelserne er begået i en periode på mere end en uge.

Det fremgår af færdselslovens § 129 b, stk. 3, jf. stk. 1, nr. 2, at hvis føreren har begået seks eller flere overtrædelser af reglerne omtakografen (kontrolapparatet) i kombination med andre forhold, der i sig selv kan medføre betinget frakendelse af førerretten i medfør af § 129 a, stk. 1, nr. 3, skal der kun ske ubetinget frakendelse for overtrædelse af reglerne om takografen, hvis der er tale om særlig grove tilfælde.

Det fremgår af færdselslovens § 129 b, stk. 4, at der under særlig formildende omstændigheder kan ske betinget frakendelse i tilfælde, hvor frakendelse efter § 129 b, stk. 1, ellers skulle ske ubetinget. Ifølge forarbejderne til lov nr. 697 af 8. juni 2017 (L 158 af 15. marts 2017, de specielle bemærkninger til nr. 29) svarer bestemmelsen til den gældende § 126, stk. 2.

5.1.5. Samspillet mellem de to frakendelsessystemer

Hvis føreren i forbindelse med kørsel i et stort og/eller tungt køretøj overtræder færdselslovens almindelige regler, kan kørslen fortsat medføre frakendelse af førerretten til samtlige kategorier, som føreren har erhvervet førerret til. I så fald følger frakendelse de almindelige regler om frakendelse i medfør af færdselslovens §§ 125-128, og føreren må således ikke føre motordrevet køretøj uanset kategori (bortset fra lille knallert).

Er en frakendelse derimod alene begrundet i overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid eller reglerne om takografen, frakendes førerretten kun til store og tunge køretøjer, og frakendelsen har ikke indbyrdes gentagelsesvirkning i forhold til førerretsfrakendelse efter færdselslovens almindelige regler.

Visse førerretsfrakendelser i medfør af § 125 og § 126, der er endeligt pådømt inden 1. juni 2018, hvor lov nr. 697 af 8. juni 2017 trådte i kraft, vil dog have gentagelsesvirkning på nye frakendelser idømt i medfør af færdselslovens § 129 a og § 129 b. Hvis en fører før 1. juni 2018 er blevet frakendt førerretten ubetinget i medfør af den tidligere gældende § 126, stk. 4, eller tidligere gældende § 126, stk. 7-10, for overtrædelser vedrørende indgreb i takografen, kørsel med overlæs, overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne og reglerne om takografen – altså for overtrædelser begået med et stort og tungt køretøj – vil en sådan frakendelse have gentagelsesvirkning ved en ny frakendelse i medfør af § 129 a eller § 129 b. Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 697 af 8. juni 2017 (L 158 af 15. marts 2017, de specielle bemærkninger til § 2).

I sager med påstand om frakendelse til de store og tunge køretøjer i medfør af færdselslovens § 129 a eller § 129 b vil det derfor være nødvendigt at fremskaffe eventuelle tidligere endelige afgørelser om frakendelse af førerretten med henblik på at konstatere, om den tidligere afgørelse omhandler overtrædelser begået med et stort og tungt køretøj, sådan at den har potentiel betydning for afgørelsen af den aktuelle sag. Hvis en tidligere afgørelse indeholder frakendelse af førerretten for overtrædelser vedrørende indgreb i takografen, kørsel med overlæs, overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne og reglerne om takografen, har en sådan afgørelse gentagelsesvirkning på en frakendelse til de store og tunge køretøjer i medfør af færdselslovens § 129 a eller § 129 b.

Det følger af § 2, stk. 3, i lov nr. 697 af 8. juni 2017, at for forhold, der er begået, men endnu ikke endelig pådømt før lovens ikrafttræden, skal spørgsmålet om førerretsfrakendelse – i lighed med spørgsmålet om straf – afgøres efter reglerne i lov nr. 697 af 8. juni 2017, der trådte i kraft den 1. juni 2018.

Frakendelser af førerretten efter færdselslovens § 129 a (betinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer) og § 129 b (ubetinget frakendelse af førerretten til store og tunge køretøjer) har kun gentagelsesvirkning og betydning for flere forhold til samtidig pådømmelse i forhold til andre overtrædelser af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen. Tidligere eller samtidige frakendelser efter færdselslovens §§ 125 og 126 har således ikke – bortset fra de ovennævnte sager afgjort før den 1. juni 2018, hvor lov nr. 697 af 8. juni 2017 trådte i kraft - gentagelsesvirkning ved flere forhold til samtidig pådømmelse i sager, hvor der er sket overtrædelse af reglerne om største tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid og reglerne om takografen.

Eksempel 1

Hvis en fører aktuelt har overtrådt køre- og hviletidsreglerne i et sådant omfang, at det medfører en betinget frakendelse efter færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2, og føreren tidligere og inden for de seneste 3 år i medfør af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 5 (tidligere nr. 8) er frakendt førerretten betinget på grund af spirituskørsel, vil føreren ikke i medfør af færdselslovens § 129 b, stk. 1, nr. 3, kunne frakendes førerretten ubetinget til de store og tunge køretøjer, da den tidligere betingede frakendelse ikke er sket i medfør af færdselslovens § 129 a, stk. 1. Frakendelse som følge af den aktuelle køre- og hviletidsovertrædelse vil i dette tilfælde alene skulle ske betinget til de store og tunge køretøjer, jf. færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2.

Eksempel 2

Hvis en fører har overtrådt den tilladte hastighedsgrænse med mere end 60 procent og dermed skal frakendes førerretten betinget i medfør af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 3, samtidig med, at vedkommende har overtrådt reglerne om køre- og hviletid i et sådant omfang, at det medfører en betinget frakendelse efter færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2, og er disse forhold til samtidig pådømmelse, skal der ikke ske ubetinget frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 6 (tidligere nr. 7), eller i medfør af færdselslovens § 129 b, stk. 1, nr. 2. Føreren vil i dette tilfælde skulle frakendes førerretten betinget både i henhold til færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 3 (hastighedsforseelsen) og færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2 (køre- og hviletidsforseelsen).

Det betyder, at en fører, der har flere forhold til samtidig pådømmelse, som hver især vil medføre en betinget frakendelse efter hvert sit frakendelsessystem, både vil skulle frakendes førerretten betinget i henhold til færdselslovens § 125, stk. 1, og i henhold til færdselslovens § 129 a.

Er der derimod tale om, at en overtrædelse, der medfører en ubetinget frakendelse efter færdselslovens § 126, stk. 1, er til samtidig pådømmelse med et forhold, der medfører en betinget frakendelse efter færdselslovens § 129 a, vil førerretten skulle frakendes ubetinget til samtlige kørekortskategorier i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1. Selvom den ubetingede frakendelse efter § 126, stk. 1, omfatter alle kørekortskategorier, og føreren således heller ikke må føre et stort og tungt køretøj i frakendelsesperioden, vil førerretten samtidig skulle frakendes betinget til de store og tunge køretøjer i medfør af færdselslovens § 129 a, stk. 1. Ved at lade den betingede frakendelse til de store og tunge køretøjer løbe parallelt med den ubetingede frakendelse til samtlige kørekortskategorier sikres det, at overtrædelserne af køre- og hviltidsreglerne m.v. i alle tilfælde bliver tillagt gentagelsesvirkning i forhold til eventuelle fremtidige overtrædelser af køre- og hviletidsreglerne m.v.

Tilsvarende vil der ved en overtrædelse, som medfører en ubetinget frakendelse efter færdselslovens § 126, stk. 1, til samtidig pådømmelse med et forhold, der også medfører en ubetinget frakendelse efter færdselslovens § 129 b, skulle ske ubetinget frakendelse af førerretten både efter færdselslovens § 126, stk. 1, og § 129 b, sådan at overtrædelserne af køre- og hviltidsreglerne m.v. i alle tilfælde bliver tillagt gentagelsesvirkning i forhold til eventuelle fremtidige overtrædelser af køre- og hviletidsreglerne m.v.

En fører, der ved den samme kørsel har overtrådt køre- og hviletidsreglerne m.v. og andre regler i færdselsloven, som hver især medfører frakendelse (betinget eller ubetinget), skal således frakendes førerretten efter begge frakendelsessystemer. Det betyder, at der skal ske frakendelse både efter færdselslovens § 125 og § 129 a (hvis betinget frakendelse) og § 126 og § 129 b (ubetinget frakendelse).

Eksempel 3

Hvis en fører har overtrådt køre- og hviletidsreglerne i et sådant omfang, at det medfører en betinget frakendelse, og ved den samme kørsel har gjort sig skyldig i spirituskørsel med en promille på under 1,2 i førstegangstilfælde, skal føreren frakendes førerretten betinget både i medfør af færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2, og færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 5 (tidligere nr. 8). De to overtrædelser skal således ikke betragtes som ét forhold i relation til spørgsmålet om frakendelse, selvom de er begået ved samme kørsel.

De to frakendelsessystemer medfører, at en fører kan have to betingede eller ubetingede frakendelser (én for overtrædelse af færdselslovens almindelige regler og én for overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne) på samme tid. Frakendelsestiden for frakendelserne vil løbe uafhængigt af hinanden.

Klippekortsordningen (færdselslovens § 125, stk. 2 og 3), der omfatter overtrædelser af færdselslovens almindelige regler, gælder sideløbende med frakendelsessystemet for førerretten til store og tunge køretøjer. Hvis en fører overtræder færdselslovens almindelige regler, og overtrædelserne ikke i sig selv medfører en betinget frakendelse af førerretten, men dog medfører et klip i kørekortet, jf. færdselslovens § 125, stk. 2, vil overtrædelserne fortsat medføre et klip i kørekortet uafhængigt af, om føreren samtidig har overtrådt reglerne om køre- og hviletid m.v. i et sådant omfang, at førerretten skal frakendes betinget eller ubetinget til de store og tunge køretøjer. Se nærmere i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Klippekortsordningen (færdselslovens § 125, stk. 2 og 3).

5.1.6. Kørselsforbud

Hvis en forseelse omfattes af § 125, stk. 1, nr. 1-6 eller 8, § 125, stk. 3, eller § 126, stk. 2, jf. § 126, stk. 1, nr. 1, 2, 4, 5, 10 eller 11, bliver begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af førerret, træder et kørselsforbud i stedet for en betinget frakendelse, jf. § 127. Bestemmelsen henviser ikke til færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2, og ordningen med kørselsforbud for førstegangserhververe omfatter således ikke betinget frakendelse som følge af overtrædelser af reglerne om størst tilladte totalvægt (kørsel med overlæs), reglerne om køre- og hviletid eller reglerne om takografen.

Ved et kørselsforbud inddrages førerens ret til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, indtil særlig køreundervisning eller ANT-kursus (alkohol, narko og trafik-kursus), jf. § 60 c, stk. 1 og 2, er gennemført, og kontrollerende køreprøve er bestået.

Bestemmelsen om kørselsforbud blev indsat i færdselslovens § 126, stk. 4, (nu § 127) ved lov nr. 498 af 7. juni 2001, der trådte i kraft den 1. marts 2002, jf. bekendtgørelse nr. 1084 af 18. december 2001.

Om begrebet førstegangserhverver fremgår det af forarbejderne til lov nr. 498 af 7. juni 2001, at dette skal forstås som en person, der første gang har erhvervet kørekort til motorkøretøj (bil/motorcykel). Der er ikke tale om førstegangserhvervelse, hvis der er tale om generhvervelse af førerretten efter en ubetinget frakendelse, hvis der er tale om gengivelse af førerretten efter et kørselsforbud, hvis kørekortet udvides til at omfatte yderligere kategorier, eller hvis der er tale om fornyelse eller ombytning af kørekort. En fører anses stadig som førstegangserhverver, hvis den pågældende inden for de tre første år efter førstegangserhvervelse af førerretten udvider kørekortet til at omfatte yderligere kategorier. En udvidelse af førerretten ophæver eller forkorter således ikke den periode, hvor der i tilknytning til en førstegangserhvervelse kan pålægges kørselsforbud.

Der henvises i den forbindelse til forarbejderne til lov nr. 498 af 7. juni 2001 om skærpelse af straffen for grove færdselslovovertrædelser og indførelse af kørselsforbud (L 225 af 25. april 2001, de specielle bemærkninger til lovforslagets § 126, stk. 4).

En person, der erhverver ret til at føre lille knallert, anses ikke som førstegangserhverver i relation til klip og kørselsforbud, da begrebet førerret ikke omfatter retten til at føre lille knallert, jf. færdselslovens § 2, nr. 6.

Derimod anses en person, der har erhvervet førerret til stor knallert, for førstegangserhverver i relation til færdselslovens § 127, jf. § 2, nr. 6, sammenholdt med § 127.

For så vidt angår forståelsen af begrebet førstegangserhverver, kan der henvises til dom fra Vestre Landsret af 18. november 2010 optrykt i TfK 2011.189, hvor tiltalte i byretten var frakendt førerretten betinget for tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Landsretten tog anklagemyndighedens påstand om idømmelse af kørselsforbud i stedet for betinget frakendelse til følge. Landsretten henviste i den forbindelse til tilkendegivelserne i forarbejderne til lovforslag nr. 225 af 25. april 2001, hvoraf det fremgår, at der ved førstegangserhverver forstås en person, der første gang får udstedt kørekort til motorkøretøj (bil/motorcykel). Landsretten fandt på den baggrund, at det var uden betydning for spørgsmålet om idømmelse af kørselsforbud, at T siden 1997 havde haft kørekort til traktor.

Heroverfor står Vestre Landsrets afgørelse af 16. november 2021 - optrykt i UfR 2022.404V, hvor landsretten omvendt fandt, at der ved begrebet førstegangserhverver skal lægges vægt på tidspunktet for førerens eventuelle erhvervelse af førerret til traktor. Landsretten fandt således, at der ud fra ordlyden af bestemmelsen i færdselslovens § 127 sammenholdt med definitionen af begrebet ”førerret” i lovens § 2, nr. 6, måtte lægges vægt på tidspunktet for førstegangserhvervelse af førerret til ”motordrevet køretøj”, da det ikke fremgår af lovens § 125, stk. 3, og § 127, at det er tidspunktet for førstegangserhvervelsen af førerret til ”motorkøretøj”, der er afgørende. Det forhold, at det af forarbejderne til færdselslovens § 127 fremgår, at der ved en ”førstegangserhverver” forstås en person, der første gang får udstedt kørekort til motorkøretøj, kunne efter landsrettens opfattelse ikke føre til andet resultat.

Da retspraksis således pt. ikke er entydig, bør spørgsmålet om forståelse af begrebet førstegangserhvervelse søges endelig afklaret ved en fornyet prøvelse ved landsretterne. Henset til de ret klare forarbejder til færdselslovens § 127 og tilkendegivelserne i forbindelse med ændringen af ordningen ved lov nr. 432 af 10. juni 2003 bør anklagemyndighedens påstand i den forbindelse fortsat være, at der ved begrebet førstegangserhverver ikke skal lægges vægt på tidspunktet for førerens eventuelle erhvervelse af førerret til traktor.

Der kan fra retspraksis vedrørende kørselsforbud tillige henvises til U 2009.1236H, som vedrørte en hastighedsoverskridelse med mere end 60 pct., som i sig selv medfører en betinget frakendelse af førerretten eller et kørselsforbud, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 3 (jf. § 127). Tiltalte blev i byretten idømt en bøde og meddelt kørselsforbud. Landsretten ændrede kørselsforbuddet til en betinget frakendelse, idet kørselsforbud efter landsrettens opfattelse ikke kunne anses for at være en undtagelsesfri sanktion. Det var således landsrettens opfattelse, at domstolene kunne undlade at anvende kørselsforbud og i stedet idømme en betinget førerretsfrakendelse. Højesteret fandt imidlertid, at kørselsforbud måtte anses for at være en obligatorisk retsfølge. Højesteret stadfæstede således byrettens dom og udtalte bl.a., at en betinget frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort efter færdselslovens § 125, er en obligatorisk retsfølge i de tilfælde, som er opregnet i bestemmelsen. Betinget frakendelse er endvidere obligatorisk i de tilfælde, hvor ubetinget frakendelse som foreskrevet i § 126, stk. 1, undtagelsesvis undlades i medfør af § 126, stk. 2. Det er i § 127 angivet, at kørselsforbud ”træder i stedet for betinget frakendelse”. Et kørselsforbud må således ikke alene efter ordlyden af § 127, men også efter sammenhængen mellem § 127 og §§ 125 og 126, anses for en obligatorisk retsfølge i de tilfælde, som er opregnet i § 127. Højesteret udtalte endvidere, at den forståelse var i overensstemmelse med lovens forarbejder. Da tiltalte begik forseelsen knap 4 måneder efter, at hun havde erhvervet kørekort første gang, var der således ikke hjemmel til at undlade at idømme tiltalte et kørselsforbud, jf. færdselslovens § 127, jf. § 125, stk. 1, nr. 3 (tidligere stk. 2).

5.1.7. Frakendelsestiden

Færdselslovens § 128 indeholder regler om frakendelsestiden. Det følger således af § 128, stk. 1, at ubetinget frakendelse sker for et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år.

Ubetinget frakendelse som følge af spirituskørsel eller overtrædelse af færdselslovens § 54, stk. 1 eller 2, sker dog som udgangspunkt for et tidsrum af mindst 3 år, jf. § 128, stk. 2, 1. pkt.

Ved lov nr. 534 af 27. marts 2021 blev § 128, stk. 2, 2. pkt., indført. Det følger af bestemmelsen, at ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10-13, ligeledes sker for et tidsrum af mindst 3 år.

Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 om ændring af sanktionerne for kørsel i THC-påvirket tilstand og af regler om alkoholase, som trådte i kraft 15. december 2017, blev § 125, stk. 2, nr. 6, indsat i færdselsloven. Det følger af bestemmelsen, at kørsel med lavt THC niveau i blodet skal udløse et klip i kørekortet. Klippet indgår i klippekortsordningen på samme vilkår og betingelser i relation til frakendelse, som efter færdselslovens § 125, stk. 2, gælder for klip som følge af andre overtrædelser af færdselsloven. Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel – Klippekortordningen (færdselslovens § 125, stk. 2 og 3).

Samtidig blev der indsat en undtagelse i § 128, stk. 2, for så vidt angår de tilfælde, hvor en ubetinget frakendelse for overtrædelse af § 54 sker i medfør af § 126, stk. 1, nr. 6, for forhold omfattet af § 125, stk. 2 eller 3 – dvs. tilfælde, hvor føreren f.eks. har seks ”klip-forseelser” til samtidig pådømmelse, og ét, flere eller alle vedrører kørsel med THC i blodet, hvor niveauet overstiger 0,001, men ikke overstiger 0,003 mg THC pr. kg blod.

Det betyder, at længden af en ubetinget frakendelse, der idømmes efter § 126, stk. 1, nr. 6, for flere forhold, der hver for sig enten udløser en betinget frakendelse eller klip – også i de tilfælde, hvor der indgår ”hashklip” – skal beregnes ud fra hovedreglen i § 128, stk. 1, og ikke ud fra den særlige regel i § 128, stk. 2, om en mindste frakendelsestid på 3 år i sager om spirituskørsel og overtrædelse af § 54. Dette forudsætter dog, at der ikke også indgår en betinget førerretsfrakendelse som følge af en spirituskørsel eller en hashkørsel med mellemniveau THC i blodet. En ubetinget førerretsfrakendelse for spirituskørsel eller alle andre overtrædelser af § 54, stk. 1 eller 2, end kørsel med lavt THC-niveau i blodet, vil fortsat skulle fastsættes efter den særlige regel i § 128, stk. 2.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Spirituskørsel (fl § 53) og Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Færdsel - Kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer og andre overtrædelser af færdselslovens § 54.

Frakendelse af førerretten kan kun helt undtagelsesvis overstige 10 år. Efter § 128, stk. 3, kan førerretten frakendes for bestandig, hvis føreren under kørslen har begået grove kørselsfejl, kørslen har resulteret i alvorlig personskade, og der foreligger sådanne oplysninger om førerens tidligere færdselslovsovertrædelser, at en frakendelse af førerretten for bestandig skønnes påkrævet af hensyn til færdselssikkerheden og retshåndhævelsen.

Færdselslovens § 128, stk. 1, fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 363 af 24. maj 2005. Det fremgår af forarbejderne (L 7 af 23. februar 2005, de specielle bemærkninger til § 128), at der alene kan blive tale om frakendelse for bestandig, hvis der foreligger ekstraordinært kvalificeret grov kørsel med alvorlig personskade til følge, og hvis den pågældende efter den dagældende praksis ville være blevet frakendt førerretten for bestandig. Der er ikke i øvrigt bemærkninger om, i hvilke tilfælde førerretten efter lovændringen bør frakendes for bestandig.

Fra retspraksis kan henvises til TfK 2008.231V, som vedrørte en tiltalt, der tidligere to gange - i 2000 og 2004 - var frakendt førerretten for spirituskørsel og i 2002 var dømt for vold. Han var nu tiltalt for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 246, jf. § 245, stk. 1, samt færdselslovens § 53, stk. 2, jf. § 117 a, stk. 1, og § 9, ved i spirituspåvirket tilstand forsætligt at have påkørt sin kæreste med sin personbil, hvorved kæresten pådrog sig en alvorlig, varig hjerneskade. Efter påkørslen kørte tiltalte fra stedet uden at yde hjælp. Tiltalte blev i byretten idømt fængsel i 2 år og 6 måneder og frakendt førerretten i 10 år. I

landsretten nedlagde anklagemyndigheden påstand om, at tiltalte blev frakendt førerretten for bestandig i medfør af færdselslovens § 128, stk. 3. Påstanden blev ikke taget til følge. Landsretten fandt, at selv om tiltaltes kørsel havde resulteret i en særdeles alvorlig personskade, var det efter karakteren af de kørselsfejl, som tiltalte havde begået ved kørslen, og tiltaltes tidligere domme for spirituskørsel ikke påkrævet at frakende tiltalte førerretten for bestandig.

Der kan endvidere henvises til TfK 2008.577/3V, hvor tiltalte blev frakendt førerretten for bestandig for under overhaling i spirituspåvirket tilstand i tiendegangstilfælde at have forårsaget uagtsomt manddrab og uagtsom betydelig legemsbeskadigelse. Byretten udtalte om frakendelsesspørgsmålet, at tiltalte begik grove kørselsfejl, at kørslen resulterede i alvorlig personskade, og at det på grund af tiltaltes tidligere færdselslovsovertrædelser af hensyn til færdselssikkerheden og retshåndhævelsen var påkrævet at frakende tiltalte førerretten for bestandig. Landsretten stadfæstede dommen med henvisning til de af byretten anførte grunde og tilføjede, at det også under hensyn til, at tiltalte forud for den seneste spirituskørsel var frakendt førerretten for bestandig seks gange, kunne tiltrædes, at førerretten var frakendt for bestandig.

I TfK 2014.743/1 havde tiltalte i et kørselsforløb gjort sig skyldig i et tredjegangstilfælde af spirituskørsel og et andengangstilfælde af narkokørsel. Landsretten udtalte, at kørslen var ekstraordinært hensynsløs med mange grove kørselsfejl, som resulterede i uagtsomt manddrab under særlig skærpende omstændigheder, samt to overtrædelser af straffelovens § 252, stk. 1. Den tiltalte havde tidligere begået et meget stort antal overtrædelser af færdselslovgivningen, ligesom han i et tidligere tilfælde havde overtrådt straffelovens § 252, stk. 1, i forbindelse med to forsætlige påkørsler af en personbil. Landsretten ændrede byrettens afgørelse om 10 års frakendelse med henvisning til de grove kørselsfejl under tiltaltes kørsel, der havde resulteret i uagtsomt manddrab, og oplysningerne om tiltaltes tidligere færdselslovsovertrædelser, hvorefter Landsretten fandt en frakendelse af førerretten for bestandig påkrævet af hensyn til færdselssikkerheden og retshåndhævelsen, jf. færdselslovens § 128, stk. 3. Den tiltalte blev idømt fængsel i 4 år 6 måneder som en tillægsstraf (dissens for 5 års fængsel).

5.1.8. Frakendelsestidens begyndelse

Ved en ubetinget frakendelse af førerretten regnes frakendelsestiden efter retspraksis fra det tidspunkt, hvor sagen er afgjort ved endelig dom. Hvis førerretten frakendes ved en udenretlig vedtagelse, regnes frakendelsestiden fra det tidspunkt, hvor politiet modtager underretning om, at frakendelsen er vedtaget.

Ved lov nr. 479 af 23. maj 2011 blev der indført en særregel for unge under 18 år. Det følger herefter af færdselslovens § 128, stk. 4, at hvis føreren er under 18 år på det tidspunkt, hvor en ubetinget frakendelse af førerretten vedtages eller fastslås ved endelig dom, regnes frakendelsestiden fra den dag, hvor føreren fylder 18 år.

I medfør af bekendtgørelse om forsøgsordning med udstedelse af kørekort til 17-årige, der trådte i kraft den 1. januar 2017, fremgår det af § 15, stk. 3, at særreglen for unge under 18 år er fraveget sådan, at hvis føreren er under 18 år på det tidspunkt, hvor en ubetinget frakendelse af førerretten vedtages eller fastslås ved endelig dom, regnes frakendelsestiden fra afgørelsestidspunktet, uanset om personen har erhvervet førerret efter denne bekendtgørelse. Er personen under 17 år, regnes frakendelsestiden dog fra den dag, hvor personen fylder 17 år.

Hvis den pågældende i den mellemliggende periode foretager kørsel med et køretøj, hvortil der kræves kørekort, er der ikke tale om kørsel i frakendelsestiden. Vedkommende kan derimod straffes for kørsel

uden at have erhvervet kørekort. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen (L 137 af 9. februar 2011, de specielle bemærkninger til § 128, stk. 4).

I de tilfælde, hvor der har været foretaget midlertidig førerretsfrakendelse i medfør af § 130, skal førerretsfrakendelsen regnes fra dette tidspunkt og ikke fra endelig dom. Se U 2016.300 H, hvor afgørelsen om en administrativ førerretsfrakendelse var blevet omgjort, uden at den tiltalte var orienteret herom. I by- og landsret blev førerretsfrakendelsen regnet fra endelig dom, men i Højesteret blev dommen ændret, sådan at førerretsfrakendelsen skulle regnes fra den administrative inddragelse.

5.2. Generhvervelse af førerretten efter frakendelse i medfør af § 126 til alle kategorier af køretøjer

En person, der har været frakendt førerretten ubetinget, kan kun generhverve førerretten efter frakendelsestidens udløb, hvis pågældende består en kontrollerende køreprøve jf. færdselslovens § 60 a, stk. 1. (Der gælder dog visse undtagelser hertil. Se nærmere i færdselslovens § 60 a, stk. 9 og stk. 10).

Hvis førerretten har været frakendt ubetinget som følge af spirituskørsel eller overtrædelse af § 54, stk. 1 eller 2, kan personen kun generhverve førerretten, hvis pågældende herudover har gennemført et kursus i alkohol, narko og trafik (ANT-kursus), jf. færdselslovens § 60 a, stk. 2. Ved ubetinget frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel er ansøgeren endvidere omfattet af alkoholordningen. Se nærmere herom under pkt. 5.2.4.

5.2.1. Generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb

Det følger af færdselslovens § 132, stk. 1, at personer, der er frakendt førerretten i mere end tre år, kan indbringe spørgsmålet om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb for domstolene. Indbringelsen kan tidligst finde sted, når der er forløbet tre år af frakendelsestiden. Førerretten kan kun generhverves, når der foreligger ganske særlige omstændigheder. I tilfælde, hvor vedkommende tidligere har været frakendt førerretten ubetinget, kan generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb dog kun ske rent undtagelsesvist, og i dette tilfælde kan indbringelsen tidligst finde sted, når der er forløbet 6 år af frakendelsestiden.

I færdselslovens § 132, stk. 2, er der fastsat en særlig regel om beregning af indbringelsesfristen i tilfælde, hvor der inden udløbet af frakendelsestiden er sket fornyet frakendelse af førerretten.

Færdselsloven § 132 fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 363 af 24. maj 2005. Lovændringen medførte bl.a., at frakendelse af førerretten som udgangspunkt alene skulle ske i et tidsrum af mellem 6 måneder og 10 år. Der blev ved lovændringen fastsat en overgangsregel, hvorefter personer, der inden 1. september 2005 var frakendt førerretten for bestandig, kunne generhverve førerretten, når der var forløbet 10 år fra den seneste dom, hvor den pågældende blev frakendt førerretten for bestandig, medmindre de hensyn, som fremgår af færdselslovens § 128, stk. 3, talte imod en generhvervelse, jf. § 3, stk. 3, i lov nr. 363 af 24. maj 2005.

Det følger af U 2008.1143 H, at overgangsreglen i § 3, stk. 3, tillige finder anvendelse, når en person før den 1. september 2005 er frakendt førerretten i mere end 10 år fra den seneste dom som følge af sammenlægning med en tidligere frakendelsesperiode.

Lovændringen medførte endvidere, at den udvidede adgang til generhvervelse af førerretten før frakendelsestidens udløb efter den tidligere gældende bestemmelse i § 132, stk. 2, for personer, der havde gennemført en behandling mod alkoholmisbrug, blev ophævet. Der blev ikke fastsat en overgangsordning i forbindelse med ophævelsen af denne bestemmelse. Der henvises forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 (L 7 af 23. februar 2005, de almindelige bemærkninger pkt. 7.2 og 7.3).

Ved lov nr. 543 af 8. juni 2006 blev der indført en overgangsordning, som indebar, at alle, som før den 1. september 2005 var blevet frakendt førerretten som følge af spiritus- eller promillekørsel, har mulighed for at søge om generhvervelse af førerretten i overensstemmelse med de regler, der fulgte af den tidligere gældende § 132, stk. 2.

Overgangsordningen følger af § 3 i lov nr. 363 af 24. maj 2005, som ændret ved lov nr. 543 af 8. juni 2006. Ved denne ændring er der indsat en bestemmelse i § 3, stk. 4, i lov nr. 363 af 24. maj 2005, hvorefter personer, som inden den 1. september 2005 er blevet frakendt førerretten som følge af spiritus- eller promillekørsel, kan indbringe spørgsmålet om generhvervelse af førerretten for domstolene, når halvdelen af frakendelsestiden, dog mindst 1½ år, er forløbet. Hvis førerretten i sådanne situationer er frakendt for bestandig, kan spørgsmålet om generhvervelse tidligst indbringes for domstolene, når 5 år af frakendelsestiden er forløbet. Indbringelse for retten forudsætter endvidere, at den pågældende i mindst 1 år forud for sagens indbringelse for retten har overholdt en kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol. Hvis der inden udløbet af frakendelsestiden og før den 1. september 2005 er sket fornyet frakendelse af førerretten, regnes fristen for indbringelse af spørgsmålet om generhvervelse fra datoen for den seneste dom, hvorved førerretten er frakendt den pågældende. Indbringelsen sker efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3.

Reglerne i overgangsordningen svarer til indholdet af den tidligere gældende § 132, stk. 2, dog således at overgangsordningen alene finder anvendelse i forhold til personer, hvor der inden den 1. september 2005 er truffet afgørelse om frakendelse af førerretten. Denne begrænsning indebærer, at overgangsordningen ikke finder anvendelse for personer, som har kørt spiritus- eller promillekørsel før den 1. september 2005, hvis der først er truffet afgørelse om frakendelse af førerretten den 1. september 2005 eller senere.

Overgangsordningens indhold er i øvrigt beskrevet i bemærkningerne til justitsministerens ændringsforslag til lov nr. 543 af 8. juni 2006 (L 232 af 7. april 2006 og Folketingets Retsudvalgs betænkning til lovforslaget nr. 232 af 18. maj 2006).

Det fremgår af betænkningen fra Retsudvalget, at det er en betingelse for generhvervelse efter overgangsordningen, at der foreligger ”ganske særlige omstændigheder”.

Fra retspraksis kan der dog henvises til U 2007.588V, hvor landsretten gav ansøger ret til at generhverve kørekort, selvom der ikke forelå ”ganske særlige omstændigheder”. Landsretten henviste i præmisserne bl.a. til, at det hverken af ordlyden, forarbejderne, formålet eller den tidligere praksis vedrørende færdselslovens § 132, stk. 2, fremgår, at der i den dagældende bestemmelse i § 132, stk. 2, skal indfortolkes et krav om, at der foreligger ”ganske særlige omstændigheder”.

Under hensyn til bl.a. Vestre Landsrets kendelse i U 2007.588V, og da der alene er tale om en overgangsordning med betydning i en begrænset periode, skal anklagemyndigheden ikke fastholde, at der ved generhvervelse af førerretten efter overgangsordningen skal foreligge ”ganske særlige omstændigheder”.

Retspraksis fra før lov nr. 363 af 24. maj 2005 viser, at der meget sjældent er sket generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132, stk. 1, ved tidsbegrænset frakendelse af førerretten. I forarbejderne til loven forudsættes denne praksis ikke ændret. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 363 af 24. maj 2005 (L 7 af 23. februar 2005, de almindelige bemærkninger pkt. 7.1.1. og 7.2.).

Ved den nævnte lov blev også færdselslovens § 128 om frakendelsestiden ændret, hvilket indebærer, at der som udgangspunkt højst kan ske frakendelse af førerretten i et tidsrum op til 10 år, og frakendelsestiden som altovervejende hovedregel højst kan blive 10 år fra den seneste dom. På den baggrund og på baggrund af den nævnte tidligere praksis må antallet af tilfælde, hvor der kan ske generhvervelse af førerretten før frakendelsestidens udløb, antages fortsat at være begrænset.

Der kan fra retspraksis efter lov nr. 363 af 24. maj 2005 henvises til TfK 2011.868/2V vedrørende en tiltalt, som ved dom af 30. maj 2005 var frakendt førerretten i 10 år. Tiltalte havde ikke tidligere været frakendt førerretten ubetinget, men var efter dommen to gange blevet dømt for kørsel i frakendelsestiden. Da der var forløbet 6½ år af frakendelsestiden, ansøgte tiltalte om generhvervelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 132, stk. 1, idet generhvervelsen ville føre til en forøgelse af hans indkomstmuligheder. Byretten tillod tiltalte at generhverve førerretten, idet byretten fandt, at betingelserne i færdselslovens § 132, stk. 1, 3. pkt., var opfyldt. Landsretten ændrede byrettens afgørelse, idet landsretten fandt, at der efter det oplyste ikke forelå sådanne ganske særlige omstændigheder, at betingelserne for generhvervelse var opfyldt.

Der er ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 indført regler, som har betydning for, om en fører ved overtrædelse af færdselslovens § 54 skal idømmes et klip, en betinget frakendelse eller en ubetinget frakendelse. Før 15. december 2017 medførte en overtrædelse af § 54 altid ubetinget frakendelse i mindst 3 år. I forbindelse med Folketingets behandling af det bagvedliggende lovforslag (L 142 af 22. februar 2017 om ændring af sanktioner for kørsel i THC-påvirket tilstand) besvarede Transport-, Bygge- og Boligministeriet et spørgsmål fra Transport-, Bygge- og Boligudvalget om muligheden for generhvervelse af førerretten for de personer, der før lovændringen måtte være frakendt førerretten ubetinget, og som efter lovændringen ikke ville blive frakendt førerretten for samme forseelse.

Af ministeriets besvarelse af 8. maj 2017 af spørgsmål nr. 3 vedørende L 142 fremgår blandt andet, at lovændringen ikke medførte ændring i adgangen til at søge om generhvervelse for personer frakendt førerretten som følge af kørsel med THC i blodet. Disse personer vil fortsat skulle følge de almindelige regler i § 132 ved ansøgning om generhvervelse, og med lovændringen er der ikke tale om, at disse personer får mulighed for at ansøge om generhvervelse på et tidligere tidspunkt end, hvad de gældende regler i § 132 allerede giver mulighed for. Selvom de tidsmæssige betingelser for, hvornår der kan ansøges om generhvervelse før tid måtte være opfyldte, vil generhvervelser af førerretten før frakendelsestidens udløb efter de almindelige regler i § 132 kun kunne ske, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder og i gentagelsestilfælde kun rent undtagelsesvist.

Det er herefter Rigsadvokatens opfattelse, at anklageren i tilfælde af ansøgning om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb på baggrund af en førerretsfrakendelse idømt for kørsel med THC i blodet med henvisning til ikrafttræden af lov nr. 695 af 8. juni 2017, skal følge den hidtidige praksis på området, og således kun nedlægge påstand om, at førerretten kan generhverves, hvis der i sagen foreligger andre ganske særlige omstændigheder og ikke alene en henvisning til ikrafttrædelsen af lov nr. 695 af 8. juni 2017.

5.2.2. Generhvervelse af førerretten efter frakendelse i medfør af § 129 b til tunge køretøjer

Generhvervelse af førerretten til de store og tunge køretøjer for en person, der er frakendt førerretten ubetinget i mindre end 3 år eller betinget, kræver ikke, at den pågældende består en kontrollerende køreprøve, jf. færdselslovens § 60 a, stk. 11, og § 60 b, stk. 2. Der stilles derimod krav om gennemførelse af kursus til lastsikring og overlæs, hvis frakendelsen er sket efter færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 1, eller kurser i køre- og hviletidsreglerne og brug af takografen, hvis frakendelsen er sket efter færdselslovens § 129 a, stk. 1, nr. 2 og 3.

Hvis retten til at føre store og tunge køretøjer har været frakendt i 3 år eller mere, er det et krav, at vedkommende består en kontrollerende køreprøve til de særlige kategorier vedrørende de store og tunge køretøjer, f.eks. lastbil og bus.

Generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb

Efter § 2, stk. 4, i lov nr. 697 af 8. juni 2017, der trådte i kraft den 1. juni 2018, er det muligt for personer, der inden lovens ikrafttræden er frakendt førerretten ubetinget på grund af forhold vedrørende indgreb i køretøjets takograf, kørsel med overlæs, køre- og hviletidsreglerne og takografen (de tidligere gældende § 126, stk. 1, nr. 4, eller § 126, stk. 1, nr. 7-10, for forhold, der alene er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 5-7) at generhverve førerretten til almindelig bil (kategori B), lille, mellemstor og stor motorcykel (kategori A1, A2 og A), hvis kursus i lastsikring og overlæs og/eller kurser i køre- og hviletidsregler og brug af takografen er gennemført indenfor de frister, som er angivet i § 60 a, stk. 12.

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 697 af 8. juni 2017 (L 158 af 15. marts 2017, de specielle bemærkninger til § 2), at baggrunden for bestemmelsen er, at der med de nye regler om frakendelse af førerretten på grund af overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne m.v. kun kan ske frakendelse af førerretten til de store og tunge køretøjer. Er en person før lovens ikrafttræden den 1. juni 2018 ubetinget frakendt førerretten til samtlige køretøjskategorier for overtrædelse af køre- og hviletidsreglerne m.v., der efter ikrafttrædelse af lov nr. 697 af 8. juni 2017 den 1. juni 2018 alene vil medføre frakendelse af førerretten til de store og tunge køretøjer, bør førerretten til almindelig bil (kategori B), lille, mellemstor og stor motorcykel (kategori A1, A2 og A) kunne generhverves, jf. herved princippet i straffelovens § 3, stk. 2.

Generhvervelse efter bestemmelsen i § 2, stk. 4, kan dog kun ske, hvis den tidligere pådømte kørsel, som gav anledning til frakendelsen, alene vedrører indgreb i køretøjets takograf, kørsel med overlæs, køre- og hviletidsreglerne og takografen (de tidligere gældende § 126, stk. 1, nr. 4, eller § 126, stk. 1, nr. 7-10, for forhold, der alene er omfattet af § 125, stk. 1, nr. 5-7). Hvis der i afgørelsesgrundlaget for den tidligere pådømte sag tillige er indgået overtrædelse af andre forhold (som f.eks. indgreb i køretøjets hastighedsbegrænsere, spirituskørsel eller hastighedsovertrædelser), og førerretten således ikke udelukkende er frakendt ubetinget på grund af kørsel med overlæs, køre- og hviletidsreglerne og takografen, kan førerretten til almindelig bil (kategori B), lille, mellemstor og stor motorcykel (kategorierne A1, A2 og A) ikke generhverves i medfør af § 2, stk. 4.

5.2.3. Generhvervelse af førerretten for unge under 18 år inden frakendelsestidens udløb, jf. § 132 b

Reglen i § 132 suppleres af § 132 b, som er en særlig bestemmelse for unge under 18 år. Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 479 af 23. maj 2011.

Det fremgår af § 132 b, at spørgsmålet om generhvervelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb kan indbringes for domstolene, hvis føreren var under 17 år på tidspunktet for frakendelsen, og frakendelsen udløber efter, at føreren er fyldt 20 år.

I lighed med hvad der følger af § 132, kan førerretten kun gengives, når ganske særlige omstændigheder gør sig gældende. Det anføres endvidere i forarbejderne til lov nr. 479 af 23. maj 2011 (L 137 af 9. februar 2011, de specielle bemærkninger til bestemmelsen), at førerretten i gentagelsestilfælde kun rent undtagelsesvis kan gengives.

5.2.4. Alkolåsordningen

Ved lov nr. 565 af 18. juni 2012 og lov nr. 154 af 18. februar 2015 er der indført en alkolåsordning som supplement til sanktionssystemet vedrørende spirituskørsel. Disse ændringer af færdselsloven trådte i kraft den 1. april 2015.

Reglerne om alkolåsordningen blev oprindeligt vedtaget ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 om ændring af færdselsloven og straffeloven (Skærpet indsats mod vanvidskørsel, indførelse af alkolåsordning og udvidet mulighed for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse mv.), dog således at Justitsministeriet først skulle sætte loven i kraft, når der var udstedt en række administrative regler og etableret forskellige administrative og kontrolmæssige funktioner. Forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 indeholder derfor væsentlige fortolkningsbidrag (L 179 af 26. marts 2010).

Ved lov nr. 565 af 18. juni 2012 blev færdselslovens § 132 a om den frivillige ordning ophævet og nyaffattet af lovtekniske grunde. Se hertil forarbejderne til lov nr. 565 af 18. juni 2012 (L 117 af 28. marts 2012).

Ved lov nr. 457 af 14. maj 2014 blev en række af de bestemmelser, der regulerer alkolåsordningen, ophævet og affattet på ny med henblik på, at der kunne ske konsekvensændringer i lyset af øvrige ændringer i færdselsloven i relation til generhvervelse efter ubetinget frakendelse som følge af narkokørsel. Selve alkolåsordningen blev dog bevaret uændret. Se hertil forarbejderne til lov nr. 457 af 14. maj 2014 (L 113 af 15. januar 2014).

Ved lov nr. 154 af 18. februar 2014 blev en række af de bestemmelser, der regulerer alkolåsordningen, af lovtekniske årsager igen ophævet og nyaffattet på baggrund af en ændring i færdselslovens § 60 a, der ikke har nogen betydning for indholdet af alkolåsordningen. Se nærmere herom i forarbejderne til lov nr. 154 af 18. februar 2015 (L 69 af 13. november 2014).

Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 blev færdselslovens § 132 a om den frivillige ordning ændret, således at alkolåsperioden fungerer som et fuldt alternativ til en ubetinget frakendelse. Efter de tidligere regler var det alene det sidste år af en idømt frakendelsesperiode som kunne erstattes af to års kørsel med alkolås. Nu kan den fulde frakendelsesperiode erstattes med kørsel med alkolås. Se hertil forarbejderne til lov nr. 695 af 8. juni 2017 (L 142 af 22. februar 2017).

Alkolåsordningen indebærer, at personer, der frakendes førerretten ubetinget som følge af spirituskørsel, i nogle tilfælde kan og i andre tilfælde skal have installeret en alkolås i deres køretøj som betingelse for generhvervelse af førerretten.

En alkolås er en teknisk anordning, som kobles til tændingssystemet i et motorkøretøj, f.eks. en personbil. Før køretøjet kan startes, skal føreren blæse i et mundstykke, hvorefter mængden af alkohol i udåndingsluften kontrolleres. Bilen kan ikke starte, hvis alkoholkoncentrationen overstiger det tilladte.

Alkolåsordningen består af en obligatorisk ordning og en frivillig ordning.

Den obligatoriske ordning (færdselslovens § 60 a, stk. 3) vedrører personer, der er frakendt førerretten ubetinget som følge af spirituskørsel, og hvor pågældende er dømt for spirituskørsel:

- med en promille på over 2,00 eller
- to gange, (undtaget tilfælde hvor promillen første gang var højst 2,0 og anden gang var højst 1,2) eller
- tre gange eller mere (uanset promillens størrelse).

Det er i de første 2 år efter frakendelsestidens udløb en betingelse for generhvervelse af førerretten, at personen deltager i en alkolåsordning i 2 år. Såfremt personen ikke ønsker at deltage i alkolåsordningen efter frakendelsestidens udløb, udskydes retten til generhvervelse af førerretten.

Den frivillige ordning i færdselslovens § 132 a vedrører alene personer, der er frakendt førerretten ubetinget som følge af spirituskørsel, bortset fra tilfælde omfattet af § 60 a, stk. 3, altså hvor pågældende er dømt for spirituskørsel:

- én gang med en promille på mellem 1,2 og 2,0 eller
- to gange, hvor promillen første gang var højst 2,0 og anden gang var højst 1,2.

I disse tilfælde kan førerretten generhverves på betingelse af, at den pågældende deltager i alkolåsordningen indtil frakendelsestidens udløb og lader sig undersøge for et eventuelt behandlingskrævende alkoholmisbrug, herunder går i behandling, hvis et sådant konstateres.

Ordningen fungerer efter lovændringen i 2017 således, at en spiritusbilist, der er frakendt førerretten i tre år, på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af den tre-årige frakendelsesperiode kan tilmelde sig alkolåsordningen og dermed vælge at køre med alkolås i den resterende del af frakendelsesperioden.

Med lovændringen i 2017 blev indført en ny bestemmelse i § 132 a, stk. 3, hvorefter en person af hensyn til retsfølelsen udelukkes fra at deltage i den frivillige alkolåsordning, såfremt den pågældende ved spirituskørslen har forårsaget personskade eller fremkaldt alvorlig fare herfor.

Ved vurderingen af, om der ved den pågældende kørsel er fremkaldt alvorlig fare for personskade, er størrelsen af promillen ikke i sig selv afgørende. Der skal derimod være andre forhold ved kørslen, der har medført alvorlig fare. Efter forarbejderne til bestemmelsen vil der være fremkaldt alvorlig fare for personskade, hvis føreren har kørt grov kap- eller væddeløbskørsel, grov chikanekørsel eller uforsvarlig kørsel under flugt fra politiet. Derudover vil der i almindelighed også være tale om forvoldelse af alvorlig fare for personskade, hvis føreren i områder med mange trafikanter har begået en eller flere alvorlige kørselsfejl, som f.eks. betydelig overtrædelse af de gældende hastighedsgrænser, kørsel mod ensretning, kørsel over for rødt lys, manglende efterlevelse af ubetinget vigepligt, kørsel venstre om helleanlæg eller andre kørselsfejl, der udgør en alvorlig risiko for tilstedeværende medtrafikanter. Se nærmere herom i forarbejderne til lov nr. 695 af 8. juni 2017 (L 142 af 22. februar 2017)

Færdselslovens regler om gentagelsesvirkning, som har betydning for straffastsættelsen og frakendelsesspørgsmålet, hvis en person på ny begår færdselsforseelser, berøres ikke af alkolåsordningen, idet ordningen ikke har indflydelse på, hvornår frakendelsestiden skal anses for at være udløbet. Se nærmere herom i forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010).

Deltagelse i alkolåsordningen forudsætter, at den pågældende bilist får et alkolåskørekort, som alene giver vedkommende ret til at føre et køretøj i Danmark med alkolås. Deltageren må herefter alene køre i en bil, som deltageren er registreret ejer eller bruger af, og som har installeret en alkolås godkendt til brug i alkolåsordningen. Alkolåsen skal endvidere være påført et mærkat med deltagerens navn og fødselsdato.

En overtrædelse af vilkårene for deltagelse i henholdsvis den obligatoriske eller frivillige alkolåsordning er ikke i sig selv strafsanktioneret, men kan medføre, at tilladelsen til at deltage i ordningen tilbagekaldes med den konsekvens, at retten til at føre et motordrevet køretøj i resten af alkolåsperioden bortfalder.

Nogle vilkårsovertrædelser vil dog samtidig kunne udgøre en færdselsforseelse, der i sig selv er strafsanktioneret.

En person, der har generhvervet førerretten under den obligatoriske alkolåsordning, men som i alkolåsperioden kører i et køretøj, der ikke er omfattet af alkolåsordningen, f.eks. en bil uden alkolås, overtræder således vilkårene for deltagelse i ordningen. Men personen kan samtidig straffes for overtrædelse af færdselslovens § 56, stk. 1, jf. § 117 d, stk. 2. Dette følger af færdselslovens § 60 a, stk. 7. Det forudsættes, at der i disse tilfælde straffes på samme måde som ved kørsel i bil, hvor føreren alene har kørekort til motorcykel, eller omvendt. Det bemærkes i øvrigt, at førerret med vilkår om alkolås kun giver ret til at føre et eller flere bestemte køretøjer, som er knyttet til vedkommendes førerret. Se forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010) sammenholdt med forarbejderne til lov nr. 184 af 8. marts 2011 (L 101 af 15. december 2010). Se i øvrigt Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel uden kørekort (fl § 56).

En person, der har generhvervet førerretten under den frivillige alkolåsordning, men som i alkolåsperioden kører i et køretøj, der ikke er omfattet af alkolåsordningen, f.eks. en bil uden alkolås, overtræder vilkårene for deltagelse i ordningen. Men personen kan samtidig straffes for kørsel i frakendelsestiden, jf. færdselslovens § 117 a. Dette følger af færdselslovens § 132 a, stk. 8. Det bemærkes, at førerret med vilkår om alkolås kun giver ret til at føre et eller flere bestemte køretøjer, som er knyttet til vedkommendes førerret. Se forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010) sammenholdt med forarbejderne til lov nr. 184 af 8. marts 2011 (L 101 af 15. december 2010). Se i øvrigt Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel i frakendelsestiden (fl § 117 a-c) og Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Færdsel – Kørsel uden kørekort (fl § 56).

De tekniske krav og vilkår samt betingelser for deltagelse i alkolåsordningen fremgår af bekendtgørelser fra henholdsvis Trafikstyrelsen og Justitsministeriet. Se Trafikstyrelsens bekendtgørelse nr. 314 af 26. marts 2015 om alkolåse, der anvendes i forbindelse med kørekort med vilkår og alkolås, og Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 280 af 23. marts 2015 om deltagelse i en alkolåsordning.

Administrationen og sagsbehandlingen af ordningen, herunder opgaven med at vurdere, om en person kan indgå i alkolåsordningen og kontrollen med denne persons deltagelse i ordningen, varetages af Politiets Administrative Center (PAC) i Midt- og Vestjyllands politi.

Der skal ikke i forbindelse med sagers behandling i retten tages stilling til, hvorvidt personer skal eller kan indgå i alkolåsordningen. Derimod skal der i forbindelse med opdatering af en evt. frakendelse i POLSAS tages stilling til, hvorvidt personer, der er frakendt førerretten, er omfattet af henholdsvis den obligatoriske ordning, den frivillige ordning eller ikke er omfattet af ordningen. Dette skal noteres i Polsas, men selve informationen om alkolåsordningen til borgeren håndteres af Politiets Administrative Center (PAC) i og Midt- og Vestjyllands Politi. Dette gælder i alle sager vedrørende ubetinget frakendelse af førerretten. Se herom under pkt. 6.3.

Der kan dog være en vejledningsrolle for anklageren i forbindelse med sagens behandling i retten vedrørende konsekvenserne af en ubetinget frakendelse af førerretten, der alene skyldes spirituskørsel. I den forbindelse kan der hentes yderligere information om alkolås på Færdselsstyrelsens hjemmeside, hvor det blandt andet er muligt at hente en folder om alkolås.

Overgangsordning

Alkolåsordningen trådte som nævnt i kraft den 1. april 2015. På daværende tidspunkt fandt den frivillige ordning tillige anvendelse for personer, der allerede var frakendt førerretten ubetinget, men det gjorde den obligatoriske ordning derimod ikke.

I relation til den nugældende frivillige ordning, som trådte i kraft den 15. december 2017, gælder det, at personer, der på tidspunktet for ikrafttræden af de nuværende ordning er frakendt førerretten for spirituskørsel som nævnt i § 132 a, stk. 1, men som ikke deltager i den før 15. december 2017 gældende frivillige alkolåsordning, vil være omfattet af den nye alkolåsordning. Disse personer får således mulighed for at generhverve førerretten med vilkår om alkolås efter den nye ordning, medmindre forholdet er omfattet af § 132 a, stk. 3. Personer, der på tidspunktet for ikrafttræden allerede deltager i den dagældende frivillige alkolåsordning, vil kunne overgå på den nye alkolåsordning, medmindre forholdet er omfattet af § 132 a, stk. 3. Er det tilfældet vil de pågældende personer kunne fortsætte deres deltagelse i den dagældende ordning.

5.3. Udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse, jf. § 119 a

En række sager om overtrædelse af færdselslovgivningen kan afgøres ved, at anklagemyndigheden i stedet for at indlevere anklageskrift til retten tilkendegiver over for den sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning. Det er en forudsætning for anvendelse af denne fremgangsmåde, at sagen ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, og at den pågældende erkender sig skyldig og erklærer sig rede til at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde samt vedtager et kørselsforbud eller en betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum, jf. færdselslovens § 119 a, stk. 1.

Det fremgår af § 119 a, stk. 1, at også en række sager vedrørende betinget eller ubetinget frakendelse af retten til at føre lille knallert og en eventuel deraf følgende udskydelse af det tidspunkt, hvor den pågældende efter sin alder kan få udstedt kørekort, kan afgøres ved, at den sigtede vedtager en tilkendegivelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af forarbejderne til lov nr. 479 af 23. maj 2011 (L 137 af 9. februar 2011, de specielle bemærkninger til § 119 a, stk. 1), at det forudsættes, at denne fremgangsmåde i relation til lille knallert ikke anvendes, hvor der er tale om gentagelsestilfælde, før der foreligger en fast retspraksis vedrørende frakendelsestiden i de enkelte typer af sager. Det samme gør sig efter Rigsadvokatens opfattelse gældende i sager, hvor der foreligger flere forhold til samtidig

pådommelse. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget pkt. 4.1.3.2., at det i disse tilfælde forudsættes, at frakendelsestiden fastsættes af domstolene ud fra en konkret vurdering.

I sager vedrørende ubetinget frakendelse af retten til at føre lille knallert i førstegangstilfælde følger det af § 129, stk. 3, at frakendelsestiden altid er mindst 2 år. Sådanne tilfælde vil således være egnede til at afgøres ved en udenretlig vedtagelse, jf. § 119 a, stk. 1.

Ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 blev adgangen til udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelser udvidet, idet det også blev muligt at afgøre sager vedrørende visse typetilfælde omfattet af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, med udenretlig vedtagelse af en bøde og en betinget frakendelse eller et kørselsforbud.

Ved lov nr. 1169 af 8. juni 2021 blev adgangen til udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelser udvidet, da det også blev muligt at afgøre sager om visse typetilfælde omfattet af færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, (lille knallert), om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, med udenretlig vedtagelse af bøde og betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Det følger således af færdselslovens § 119 a, stk. 2, at en række nærmere angivne sager, som f.eks. uagt-som fremkørsel for rødt lys, som forårsager færdselsuheld, manglende iagttagelse af ubetinget vigepligt og påkørsel af gående i fodgængerfelt kan afgøres på samme måde som nævnt i § 119 a, stk. 1, hvis sagen ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, og der skønnes at være et sikkert grundlag for betinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud.

Af forarbejderne til lov nr. 716 af 25. juni 2010 (L 179 af 26. marts 2010, de almindelige bemærkninger pkt. 4.2., samt bilag 3), fremgår bl.a., at selv om der i de pågældende ”typetilfælde” som hovedregel vil være grundlag for en betinget frakendelse af førerretten, så vil anklagemyndigheden altid skulle foretage en konkret vurdering af, om føreren ved den omhandlede kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herved forvoldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Anklagemyndigheden vil således bl.a. skulle vurdere, om der foreligger formildende omstændigheder i sagen, f.eks. kørselsfejl hos andre trafikanter, som kan betyde, at forholdet falder uden for færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, så der ikke kan ske betinget frakendelse, men eventuelt alene fastsættes en bødestraf og eventuelt et klip i kørekortet.

Anklagemyndigheden skal endvidere vurdere, om der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. forsæt til at forvolde fare for andre, som kan begrunde en ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 5, frem for en betinget frakendelse efter § 125, stk. 1, nr. 1.

For så vidt angår sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, skal anklagemyndigheden foretage samme vurdering efter § 119 a, stk. 2 med hensyn til formildende og skærpende omstændigheder, som ved vurdering af frakendelse af retten til at føre motordrevet køretøj efter § 125, stk. 1, nr. 1. Der henvises til L 212 af 14. april 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 2.11.3.

5.4. Frakendelse på grundlag af en udenlandsk afgørelse, jf. straffelovens § 11

Efter straffelovens § 11, jf. færdselslovens § 134, stk. 1, kan der ske frakendelse af førerretten, hvis en dansk statsborger eller en person, der er bosat i Danmark, i et andet land er straffet for en overtrædelse, der efter færdselsloven kan medføre frakendelse af førerretten.

Der skal som udgangspunkt ikke rejses tiltale, hvis der er forløbet et år efter overtrædelsen blev begået. Ved gentagen overtrædelse af færdselslovens § 53 og/eller § 54 rejses frakendelsessag dog normalt inden for to år fra gerningstidspunktet.

Frakendelsessag mod danske statsborgere, der på gerningstidspunktet og tidspunktet for tiltalerejsningen er fast bosiddende i udlandet, rejses kun, når der er særlig grundlag herfor.

I sager, hvor der er grundlag for midlertidig inddragelse af førerretten i medfør af færdselslovens § 130, bør inddragelse ikke ske, før anklagemyndigheden i den enkelte kreds har vurderet, om der skal ske tiltalerejsning.

6. Efter dom

6.1. Inddragelse af kørekort

Såfremt chaufføren ved endelig dom frakendes førerretten ubetinget, skal den mødende anklager inddrage chaufførens kørekort umiddelbart efter domsafsigelsen.

Ankes byrettens dom i forbindelse med domsafsigelsen, inddrages kørekortet ikke.

6.2. Anke af dom om frakendelse, jf. § 131

Det følger af færdselslovens § 131, stk. 1, 1. pkt., at anke af en dom, hvor der er sket ubetinget frakendelse, efter at førerretten eller retten til at føre lille knallert har været inddraget i medfør af § 130, ikke har opsættende virkning for dommens bestemmelse om frakendelse, medmindre andet bestemmes af byretten ved kendelse.

Ved lov nr. 363 af 24. maj 2005 blev der i § 131, stk. 1, 2. pkt., indsat en bestemmelse om, at dette også gælder anke af en dom, hvorved en person over 18 år, der ikke har førerret, ubetinget er frakendt retten til at erhverve denne ret. Herved blev den retstilstand, der fulgte af Højesterets dom i U 2001.2042H lovfæstet.

Ifølge § 131, stk. 1, 3. pkt., kan byretten i andre tilfælde på anklagemyndighedens begæring ved kendelse bestemme, at anke ikke skal have opsættende virkning. Denne bestemmelse omfatter f.eks. de situationer, hvor førerretten eller retten til at føre lille knallert ikke har været inddraget.

Afsiges der i en sag, hvor førerretten eller retten til at føre lille knallert er inddraget efter § 130, frifindende dom med hensyn til spørgsmålet om frakendelse, eller sker frakendelsen betinget, skal kørekortet eller knallertbeviset udleveres, selv om dommen ankes, jf. § 131, stk. 2.

6.3. Opdatering af afgørelser i POLSAS omfattet af alkoholordningen

I forbindelse med registrering af en førerretsfrakendelse påhviler det politikredsene at registrere, om en person er omfattet af reglerne om alkoholordningen, eller om en frakendelse påvirker en eksisterende alkoholordning/alkoholperiode.

Det vil ikke fremgå af dommen, om domfældte er omfattet af reglerne om alkohol, da alkoholordningen alene er et supplement til de nuværende sanktioner. Det vil dog fremover, jf. færdselslovens § 60 a, være en betingelse for at generhverve førerretten efter en ubetinget frakendelse som følge af spirituskørsel, at personer omfattet af bestemmelsen deltager i alkoholordningen i de første 2 år efter frakendelsestidens udløb, ligesom det vil være en mulighed, jf. færdselslovens § 132 a, for personer omfattet af denne bestemmelse, at generhverve førerretten før udløbet af den oprindelige frakendelsestids udløb, hvis personen kører med alkohol i perioden. Se herom under pkt. 5.2.3.

Rigspolitiet, Koncern IT, har udarbejdet en vejledning vedrørende selve sagsbehandlingen i POLSAS, der er tilgængelig på POLNET.

Hvis en person, der allerede er i alkoholordningen, på ny frakendes førerretten, er det vigtigt at underrette Politiets Administrative Center (PAC) i Midt- og Vestjyllands Politi. Den nye frakendelse kan nemlig få betydning for den eksisterende deltagelse i ordningen jf. herom forarbejderne til Lov nr. 154 af 18. februar 2015 (L 69 af 13. november 2014) og L 179 af 26. marts 2010).

7. Love og forarbejder

Færdselsloven

- Lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018

Lovændringer og forarbejder

- Lov nr. 498 af 7. juni 2001, om ændring af færdselsloven (skærpelse af straffen for grove færdsels-overtrædelser og indførelse af kørselsforbud.) (L 225 af 25. april 2001)
- Lov nr. 363 af 24. maj 2005 om ændring af færdselsloven (sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel mv.) (L 7 af 23. februar 2005)
- Lov nr. 543 af 8. juni 2006, om ændring af lov nr. 363 af 24. maj 2005 (overgangsordning). (L 232 af 7. april 2006 og betænkning nr. 232 af 18. maj 2006)
- Lov nr. 524 af 6. juni 2007 om ændring af færdselsloven (alkoholkoncentration i udåndingsluft, nulgrænse for euforiserende stoffer mv.) (L 180 af 14. marts 2007)
- Lov nr. 716 af 25. juni 2010 om ændring af færdselsloven og straffeloven (Skærpet indsats mod vanvidskørsel, indførelse af alkoholordning og udvidet mulighed for udenretlig vedtagelse af førerretsfrakendelse mv.) (L 179 af 26. marts 2010)
- Lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af færdselsloven (Bødeforhøjelser, obligatorisk konfiskation af køretøjer ved kørsel uden førerret, skærpelse af sanktioner for kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer mv.) (L 101 af 15. december 2010)
- Lov nr. 479 af 23. maj 2011 om ændring af færdselsloven og lov om ungdomsskoler (knallertkørekort og sanktioner ved ulovlig kørsel på knallert mv.) (L 137 af 9. februar 2011)
- Lov nr. 565 af 18. juni 2012 om ændring af færdselsloven mv. (Aldersgrænse for førere af lille knallert) (L 117 af 28. marts 2012)

- Lov nr. 373 af 14. april 2014 om ændring af færdselsloven (Skærpede sanktioner for hastigheds-overtrædelser ved vejarbejde mv. og indførelse af betinget objektivi ansvar for ejer (bruger) af et motorkøretøj for visse hastigheds-overtrædelser) (L 74 af 14. november 2013)
- Lov nr. 457 af 14. maj 2014 om ændring af færdselsloven (Skærpet indsats mod kørsel i påvirket tilstand) (L 113 af 15. januar 2014)
- Lov nr. 1494 af 23. december 2014 om ændring af færdselsloven (Letbaner) (L 30 af 8. oktober 2014)
- Lov nr. 154 af 18. februar 2015 om ændring af færdselsloven (Ændret aldersgrænse for forkortet gyldighedsperiode for kørekort mv.) (L 69 af 13. november 2014)
- Lov nr. 695 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven (Ændring af sanktionerne for kørsel i THC-påvirket tilstand og af regler om alkoholåse) (L 142 af 22. februar 2017)
- Lov nr. 697 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven (Ændring af sanktionerne på køre- og hviletidsområdet m.v.) (L 158 af 15. marts 2017)
- Lov nr. 534 af 27. marts 2021 om ændring af færdselsloven (Skærpet indsat mod vanvidskørsel (L 127 af 16. december 2020)

Rigsadvoakten, den 9. oktober 2023

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten